

Z. Br.

Z historii geografii i kartografii

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/3-4, 413

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



Lassota nie dopatrzyl się w komedii Gnapheusa żadnych drwin z Kopernika, nie on — według Lassoty — jest przedstawiony w postaci pyszałkowatego astrologa. Autor udowodnił dalej, że odbyty 19 lutego 1531 r. w Elblągu zapustny pochód-maszkarada (przez późniejszych niedokładnie zinterpretowany zresztą jako pantomima, podczas gdy było to widowisko z dialogami słownymi), ośmieszający kościół katolicki, a zwłaszcza biskupa warmińskiego, Maurycego Ferbera i jego kapitułę — a więc i Kopernika, kanonika tej kapituły — nie ma nic wspólnego z Gnapheusem, który do Elbląga przybył dopiero w pół roku po widowisku.

Lassota konkluduje: „Dzięki takiej to komedii (mowa jest o *Morosophusie*) pisarz humanistyczny nie pierwszej rangi dostał się do każdej biografii genialnego astronoma i na skrzydłach sławy Kopernika wznosił się do nieśmiertelności. Gdyby nie Morosophus, Błażnimędrzec — Gnapheusa znalazłyby tylko nieliczni badacze literatury dramatycznej okresu odrodzenia“. Gnapheus zresztą, mierny jako literat, był znakomitym pedagogiem i organizatorem szkolnictwa — pisze w zakończeniu ciekawej pracy Lassota.

Z. Br.

Z HISTORII GEOGRAFII I KARTOGRAFII

Zeszyt 3/1963 „Czasopisma Geograficznego“ redakcja czasopisma i Rada Naukowa Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Wrocławskiego poświęciła prof. Bolesławowi Olszewiczowi z okazji 70-lecia urodzin tego uczonego, którego przedmiotem zainteresowań badawczych jest przede wszystkim historia geografii, kartografii i odkryć geograficznych. Już jego pierwsza większa opublikowana praca dotyczyła tego zakresu: był to zarys historyczny *Polska kartografia wojskowa*. W historii odkryć geograficznych prof. Olszewicz wyróżnił się szczególnie studiami nad legendą o Janie z Kolna, które doprowadziły do jej obalenia. Z działalności organizacyjnej prof. Olszewicza wymienić m.in. należy stworzenie przez niego we Wrocławiu Pracowni Historii Geografii Instytutu Geografii PAN. Dorobek prof. Olszewicza krótko przedstawiła redakcja na czele poświęconego mu zeszytu „Czasopisma Geograficznego“.

W zeszycie tym znajdują się dwa artykuły dotyczące historii nauk o Ziemi: W. Kobzdej *Rola Stanisława Majerskiego w rozwoju polskich map hipsometrycznych* (S. Majerski, 1852—1926, jest autorem pierwszej opublikowanej polskiej mapy hipsometrycznej; jego priorytet badawczy był kwestionowany — zdaniem autora niesłusznie — na rzecz Altha lub Witkowskiego) i A. Aleksiejewa (Moskwa) *August Cywotka — badacz Nowej Ziemi* (A. Cywotka, urodzony prawdopodobnie w końcu 1811 r., Czech z pochodzenia, lata młodzieńcze spędził w Warszawie, umiłowania odkrywco-badawcze przypłacił w roku 1839 życiem, w czasie trzeciej wyprawy do Nowej Ziemi). W dziale recenzji znajduje się m.in. recenzja J. E. Piaseckiej z dwóch radzieckich biografii: N. Bolszakowa, W. Wajbięrga, P. Nikitina *Josif Iwanowicz Chodźko — uczonej gieodiezist* (Moskwa 1960) oraz Z. Nowokszanowej *Jeronim Iwanowicz Stebnicki — wojennyj gieodiezist, geograf, uczonej* (Moskwa 1960). Recenzentka zaznacza, że o Chodźce i Stebnickim oraz innych geodetach wojskowych Polakach w służbie rosyjskiej pisał B. Olszewicz w *Polskiej kartografii wojskowej i Wykazie polskich pracowników na polu kartografii* („Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej“, seria C, zesz. 4, 1961).

Z. Br.